

DOPRINOS GEODETSKE STRUKE
U POSLIJERATNOM RAZVOJU SR BOSNE I HERCEGOVINE

U godini Titovih i naših jubileja, odnosno u godini kada svi radni ljudi, narodi i narodnosti naše Republike, kao i cijele Jugoslavije s gor-došću proslavljaju 40-godišnjicu dolaska druga Tita na čelo KPJ-e i 85-godišnjicu njegovog rođenja, mi geodetski stručnjaci Bosne i Hercegovine uz ove drage nam jubileje, slavimo 25-godišnjicu osnivanja Saveza geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije, 30-godišnjicu Geodetskog lista, kao i 10-godišnjicu "Glasnika" - svoga prvog stručnog i društvenog glasila.

Geodetski stručnjaci obavljajući svoj naporni posao, još prije rata, upoznali su mnoge krajeve i ljude, upoznali tegoban život naših naroda, siromaštvo širokih narodnih masa, nacionalnu obespravljenost i dr. i pod dojmom te spoznaje, ogromnom većinom našli su se u stroju naprednih političkih snaga. U stalnom dodiru sa narodom, pobrali su mnoge njegove vrline - slobodarski duh, osjećaj za pravdu, nacionalnu ravnopravnost i patriotizam. Ove vrline krasile su ih u prestojećoj bitki protiv fašističkih porobljivača i domaćih izdajnika. Nije slučajno da su se brojni geodetskih stručnjaci, ponikli najčešće iz siromašnih narodnih slojeva i napojeni idejama radničke klase i KPJ-e, našli u prvim redovima Narodno-oslobodilačke vojske, nastavljajući bogatu tradiciju napredne inteligencije u borbi za ostvarenje vjekovne težnje svih naših naroda i narodnosti za potpuno političko, nacionalno, socijalno i ekonomsko oslobođenje. Prava je prilika da se kaže da je geodetska struka Bosne i Hercegovine, iako malobrojna dala našoj Narodno-oslobodilačkoj borbi hrabre brrce, proslavljene komandante i rukovodioce, među kojima i pet narodnih heroja. U borbi za našu današnjicu svaki sedmi geodeta dao je svoj život.

Ratni entuzijazam, samoodricanje, heroizam, i pregalaštvo nastavljeni su i poslije rata, u oslobođenoj zemlji. Porobljena i popaljena Bosna i Hercegovina suočila se sa mnogim nedaćama, među kojima je bio i nedostatak kadrova. U to vrijeme u Republici je bilo svega 40-tak geodetskih stručnjaka. Zbog toga su pozvani geodetski stručnjaci širom Jugoslavije rodnom iz Bosne i Hercegovine da se vrate na službu u svoju Republiku, a istovremeno je zatražena i demobilizacija, jednog broja kadrova iz JNA. Znatnu pomoć Bosni i Hercegovini u njenoj obnovi pružio je jedan broj geodetskih kadrova iz SR Slovenije čiji doprinos u ovim danima slavlja želimo da naglasimo.

Iako malobrojan, geodetski kadar Bosne i Hercegovine prihvatio se ogromnih zadataka koji su mu postavljeni, jer je vjekovima eksploatisana, zaostala i ratom opustošena naša Republika u svojoj obnovi i izgradnji sa pravom i sigurnošću očekivala pomoć od mlade i tek formirane geodetske službe. Uz naporan i vrlo često vremenski neograničen rad, naše starije kolege /pioniri geodetske službe u našoj Republici/ morali su i mnogo da uče da bi uspješno rješavali ne samo brojne već i veoma složene zadatke, kao što su izrada novih planova i karata za razna planiranja i projektovanja, poslovi kolonizacije, izgradnja novih saobraćajnica, izgradnja raznih industrijskih postrojenja i objekata, otvaranje rudnika, te brojni poslovi u elektroprivredi, poljoprivredi, urbanizmu i dr. U stvari, trebalo je sa stare katastarske, uglavnom fiskalne službe, preći na novu tehničku službu, koja je kao prvo morala da savlada i primjeni novu tehniku i tehnologiju, kao i da riješi mnoge praktične i naučne probleme.

Poznato je da je Bosna i Hercegovina premjerena grafičkom metodom izmedju 1880. i 1884. godine od strane Austrougarske, te da je taj premjer bez visinske predstave i kao takav neupotrebljiv za bilo kakva tehnička projektovanja i gradjena. Međutim, i takav premjer uništen je u toku rata na 24 % teritorije Bosne i Hercegovine. Osim toga karata 1:5000, 1:10 000 i 1:25 000 uopšte nije bilo. Suočeni sa ovakvim stanjem, odlučeno je da se pored rješavanja reznih urgentnih problema za potrebe privrede, pristupi sistematskom premjeru Republike. Ovakva orijentacija pokazala je značajne rezultate, naročito od onog momenta kada se pristupilo programiranju geodetskih radova, kroz srednjoročne i dugoročne programe. Zahvaljujući takvoj politici Bosna i Hercegovina ima danas na čitavoj teritoriji razvijenu trigonometrijsku mrežu od prvog do četvrtog reda, na 44 % teritorije je izvršen ili je u toku novi premjer, 22 % teritorije je pokriveno kartom 1:5000 ili 1/10 000, za 75 % teritorije izradjena je karta 1:25 000, a za 39 % svih parcela u BiH izradjen je katastarski operat na elektronskim računarima.

Prvi preduslov za izvršenje nabrojenih zadataka bilo je obezbjeđenje odnosno obrazovanje dovoljnog broja stručnih geodetskih kadrova. Uporedo sa izvršenjem zadataka na obnovi i izgradnji zemlje, u našoj Republici, otpočelo je obrazovanje srednjeg stručnog kadra - geometara, a od 1961. godine pristupilo se obrazovanju kadrova više stručne spreme, da bi se saglasno potrebama u 1973. godini prešlo na obrazovanje visokostručnog geodetskog kadra. Pored školovanja kadrova u našoj Republici, jedan broj kadrova završio je svoje školovanje u drugim Republikama, što se u prvom redu odnosi na kadrove visoke spreme.

Rezultati u obrazovanju kadrova su evidentni, jer danas Bosna i Hercegovina ima preko 1000 geodetskih stručnjaka, od kojih preko 200 rade na poslovima premjera, blizu 400 u opštinskim geodetskim organima uprave, a u radnim i drugim organizacijama radi oko 40 % geodetskih stručnjaka Republike, koji obavljaju veoma kompleksne i odgovorne poslove za potrebe privrede. Značajno je napomenuti da danas skoro svaka opština ima organizovanu geodetsku službu.

Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina u poslijeratnom periodu doživjela je razvoj u svim drugim domenima djelatnosti. Izgrađeno je više stotina hiljada industrijskih, stambenih i školskih objekata, poljoprivredna proizvodnja je povećana više od 1,5 puta, proizvodnja uglja za 7 puta, električne energije preko 71 put, čelika za 13 puta, izgrađeno je preko 900 km željezničkih pruga normalnog kolosjeka, preko 4500 km puteva sa savremenim kolovozom itd. U sve ovekvadratne metre, tone, kilometre i kilometre, pored geodetskih planova, karata, kota i koordinata, ugrađen je i znoj i samoprijegor ogromnog broja geodetskih stručnjaka, koji su svagdje tamo gdje je trebalo projektovati i graditi, dolaziti prvi, a /po izgradnji/ odlazili zadnji.

Opšti razvoj geodetske struke pratio je intezivan rad i na zakonodavnom regulisanju geodetskih radova. Isto tako donešeni su brojni stručno-tehnički propisi koji su uveliko doprinijeli većem osavremenjavanju produktivnosti, a naročito boljem kvalitetu rada.

Postignuti uspjesi i brojni rezultati, zatim veoma značajna stručna, obrazovna i naučna ostvarenja, kao i poslovično poznata saradnja sa drugim tehničkim strukama, doprinijeli su punoj afirmaciji geodetske struke i službe.

Postignuti rezultati su, bez daljnjeg veoma impresivni i postignuti su uz izuzetno pregalaštvo svih kolega širom Bosne i Hercegovine, a nužno je naglasiti da su postignuti uz saradnju, podršku i pomoć brojnih kolega iz drugih republika i pokrajina.

Saradnja sa kolegama iz drugih republika i pokrajina, kao i sa kolegama u JNA, ostaje i dalje naša obaveza i interes u cilju ostvarivanja boljih rezultata, postizanja veće stručnosti, jačanja opštenarodne odbrane i njegovanja svijetlih tradicija geodetskih stručnjaka, kako u predratnom i ratnom, tako i poslijeratnom periodu.

Zapaženi rezultati postignuti su i u međunarodnoj saradnji. Na mnogim stručnim međunarodnim skupovima i manifestacijama uzli su učešća brojni geodetski stručnjaci iz naše Republike.

Geodetski stručnjaci Bosne i Hercegovine, sretni što u slobodi i zajedništvu slave ovakve jubileje, ponosni na sve one koji dopriniješe ovome, ponosni na postignute rezultate, samouvjereni da i u buduću u samoupravnoj SR Bosni i Hercegovini i Jugoslaviji mogu sa uspjehom davati

svoj dug opštem razvoju i napretku, vide to ostvarenje kroz dalje obrazovanje i usavršavanje; organizovan naučnoistraživački rad, te organizovanjem na ustavnim principima i Zakonu o udruženom radu, u čemu i vide svoj dalji progres.

DOSADAŠNJA AKTIVNOST I BUDUĆI

ZADACI SAVEZA GEODETSKIH INŽENJERA I GEOMETARA BIH

Savez geodetskih inženjera i geometara Bosne i Hercegovine, kao društvena organizacija je od svog osnivanja uključen u sva društvena kretanja na putu razvoja i izgradnje našeg Socijalističkog društva. Kao stručni savez naročito je angažovan i daje svoj doprinos razvoju geodetske djelatnosti, prati i pomaže razvoj geodetske proizvodnje, uprave i školstva.

Generacija geodetskih inženjera i geometara koja je imala istorijsku čast da učestvuje u revoluciji i promjeni cjelokupne društvene strukture naše zemlje, koju je organizovano počela i uspješno završila Komunistička partija Jugoslavije na čelu sa drugom Titom, svjesno i ne-sebično se uključili u obnovu izgradnje ratom porušene zemlje.

Za izvanredne napore, uložene na obnovi i izgradnji postojećih i novih naselja, rudnika, fabrika, pruga, puteva, mostova itd. ova generacija zaslužuje poštovanje. Ona je utemeljila ugled geodetskih inženjera i geometara kao dijela radničke klase Jugoslavije i ukazala put novim generacijama geodetskih stručnjaka, koji svake godine dolaze u proizvodnju.

Djelovanje geodetskih inženjera i geometara Bosne i Hercegovine u proteklom periodu palo je u vrijeme najkrupnijih promjena u životu naše Zemlje: rušenju starog buržoaskog-monarhističkog režima i stvaranje Socijalističke federativne Jugoslavije, koju čine suverene i samoopredjeljene republike i pokrajine, i uvođenju sistema samoupravljanja u sve pore života, kao najprogresivnijeg modela socijalizma. U isto vrijeme se gradila moderna privreda, koja je zahtjevala još veće napore i angažovanje svih progresivnih snaga društva. Danas sa zadovoljstvom, možemo konstatovati da su naše organizacije i članstvo izvršile svoj dio zadatka, jer su se u svim fazama nalazile na strani progressa, koji je svojom akcijom i ideološkim usmjeravanjem trasirao Savez Komunističke Bosne i Hercegovine u okviru kompaktne politike SK Jugoslavije.